

ZGODNJA DANICA.

Katolišk cerkven list.

Danica izhaja 1., 10. in 20. dne vsakega mesca na celi pol, in velja po pošti za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr., v tiskarnici sprejemana na leto 2 gld. 60 kr. in na pol leta 1 gld. 30 kr., ako uni dnevi zadenejo v nedeljo ali praznik, izide Danica dan poprej.

Tečaj XVI.

V Ljubljani 10. vinotoka 1863.

List 29.

Za god rneborzetja Marije Device *).

Kdo je, ki iz solz doline
Kviško stega dans roké?
Dviga se v neba višine,
Slovo jemlje od zemlje?
Dviga se od revne zemlje,
Božja moč od tod jo jemlje!
Ko se sveti ji obraz,
Materno žegnuje nas!

Kakor luna lepa, mila,
V svitu zarje juterne.
Pred nebo je prisvetila,
Gre v blisave noterne!
Vse nebo se ji odpira,
Veličasten se sprostira
Ji v nebeski raj vzor,
V srečnih nebesčanov zbor!

Čuj! prelepa melodija
Iz višave k nam doni.
In sladko ime „Marija“
Ljubeznjivo se glasi!
Njo tedaj nebo sprejema,
Njo nebeski raj objema!
Zbor nebesko ji vesel
Je častit pozdrav zapel.

Pojte ji duhovi zbrani
V slave veličastni dan!
Pojte ji vsi nebesčani!
Poj na zemlji ji kristjan!
Saj stvari tako vse svete,
Z dušo in telesam vzete
Od zemlje v sveto tebo
Več ne bo — in ni bilo.

Tebi res, Marija sveta!
Poje vse naj slavo, čast!
K Jezusu v nebesa vzeta
Si prejela vso oblast.
Trojni Bog te sam poslavlja,
Dans kraljici ti postavlja
Čez nebo in čez zemljo
Krono zlato na glavo.

Vredna si nebeske slave,
Ze od vekov zvoljena
Srednica pri Bogu, sprave
Naše Mati vsmiljena!
Revna zemlja se ti vkloni,
Ki pri Jezusu na troni
Zdaj povisana sedi,
Vse nebesa veselji.

Ko še tu na zemlji bila
Lét si dve in šestdeset
Nisi svetniga ljubila,
Božji tempelj bila si svet.
V tempelj tvojiga telesa
So poslale nam nebesa
Sam'ga Sina Božjiga
V zveličanje svetá.

Deleznica odrešenja
Si človeškiga rodu;
Dans v kraljestvo si življenja
Vzeta k svojimu Sinu.
Božja Mati in Devica,
Zemlje in nebes kraljica,
Milostljiva bodi nam
S svojim Sinom Jezusom!

Si ostala naša Mati
Tudi ločena od tod;
Na priprošnjo tvojo dati
Vse, obljubil je Gospod.
Vbogi smo otroci Eve!
Ti poznaš pa naše reve;
Materno nad nami čuj,
Jezusu nas izročuj!

Duša naša se vzdiguje,
O Kraljica, za teboj;
Moč posvetna pa vderzuje
Jo, in vabi za seboj.
Sprósi, holj Boga ljubiti,
Se od svetniga ločiti;
De nas vredne sprejme kdaj
Jezus k tebi v sveti raj!

Partel.

Iz Amerike.

(Konec.)

Pričujoči krivoverski misijonar v Bad Riveru se kliče Wheeler (r. Hviler). Ne da se povedati, kako me ta rogač sovraži, zlasti zavoljo svoje hčerke, bistroumnega dekleta, ki bo katoličanka postala. Čudno je, kako da se je to dekle, čigar starši in vsa rodovina britko sovražijo katoliško vero, nagnilo k naši sv. veri. To dekle je bilo v

*) Pesem ima dva lepa napeva; do čerte eniga, in od čerte družiga. Pis.

Boston-u v vsakoverstnih vednostih izurjevano redkokrat pa se najde v ženskem spolu taka bistroumnost sklenjena z veliko ponižnostjo, kakor v tem dekletu. Obetal si je oče, krivoverski misijonar, da bo hčerka njegova (ki je kakih 19 let stara) velika podpora njegovi krivoveri, tode previdnost Božja je drugače sklenila ter pokazala dekletu luč resnice in pravo pot k zveličanju. Oče misijonar vedoč, da sim ji jest katoliške bukve pošiljal (za ktere me je ona sama goreče prosila), ni vedil, kako da bi se bil nad menoj maševal. Vlansko leto je pisal vladii, me obrekovaje, da podpihujem Indijane zoper vlado, da zaničujem ameriškanske postave in naredbe, da priporočujem Indijanom whiskey, omamljivo pijačo; zraven pa je tudi pisal po mnogih časnikih zoper mene. Tode opravnik, čeravno neverec, vender goreč prijatelj in podpornik moj, ki mi je zlasti pomagal cerkvico v Bayfieldu postaviti, je vničil vse hudobno govarstvo njegovo, ko je bil v Washington-u preteklo zimo, ravno ko je vlada hotla oestro povelje poslati, da se ne smem nikdar več prederzniti v Bad River iti. Krivoverec je meni jamo kopal, in je sam vanjo telebnil; vlada, kateri je opravnik hudobno početje njegovo natanko popisal, mu je vso denarno podporo odtegnila, in meni (tode brez denarne pomoči) pravico dala cerkev postaviti v Bad River-u, in se tam vstanoviti, ako mi je ljubo. Akoravno bi bil pa prepoved od vlade dobil, da ne smem pri hudi reki sv. katoliške vere oznanovati, ne bil bi se zmenil; prej bi se bil dal v zdolne države v kako ječo gnati, kot udati se krivičnemu povelju krivovercev, ki je nasproti konstitucii, ktera katolicanom ravno take pravice voli, kot nekatolicanom. Vender me pa le veselil, da se je to tako poravnalo; zanaprej bom imel vsaj bolj pokojno življenje. Čeravno zdaj cerkvice ne morem postaviti zavoljo pomanjkanja pripomočkov, sim si pa svest, da mi ne zamore nasprotovati zanaprej krivoverska derhal.

Precastni gosp. proš, gotovo se veliko bere po evropskih časnikih o ameriškanski vojski. Gromoviti oblaki so se pridervili čez ameriškanski narod, ki je dozdej slovel kot prvi med izobraženimi ljudstvi; tode ko bi trenil, se je moč njegova razrušila. Deržave, ki so si prederzno domisljevale, da bodo postave dajale vesoljnemu svetu in izobrazile uboge v nevednost zakopane evropejske in drugodne narode; deržave, ki so bratovsko objemale vse evropejske rovarje, Kosuta med tiste vverstile, ki jih je previdnost Božja izvolila, v babilonski suznosti zdihajoče ljudstva osrečiti, in mu stavile spominke, celo gostilnice, parobrode, predmestja po njem imenovala, da bi spomin blagoselčnega patriota ogerskega v veke ne vgasnil; deržave, ki so Garibaldi-a nad Kristusa povzdignile, in slavile kot drugega mogočnega mesija, ki bo, češ, rimski kaci glavo sterl, in so silno žalovale, da papežovo kraljestvo se ni v razvaline razpadlo; deržave, katerim je nevera za vero, denar za boga; kupčije in barantije za službo Božjo; der-

žave, v katerih se 70 različnih vër šteje — te deržave so zdaj z nar višje stopnje blagote in mogočnosti bliskoma padle v neizrekljivo revšino. Kaj je vzrok tega? — *Deposuit potentes de sede.* Napuh in krivovera jim je podstava, torej se ruši to poslopje in pada v razvaline. — Skorej je gotovo, da se boju južne deržave od centralne (središnje) vlade odtergale, in ne motim se, ako terdim, da je Božja volja, da se razpahne to poslopje, ki je prederžno kljubovalo vsegamogočnemu Bogu. Berž ko ne, se bo boj tudi v severnih deržavah vnel, katerih ljudstvo so je v dve mogočni — druga drugi sovražni stranki razdelilo: v republikansko, vladi prijazno, ki ima tudi vladarstvo v svojih rokah, in v demokratiško, vladi sovražno. Demokratiška ima zopet dve ločini; ena želi mir in spravo z južnimi deržavami, in hoče jim privoliti samostalnost. Druga, čeravno vladi sovražna, vender hoče morijo in vojsko naprej gnati, ter južne deržave prisiliti, da bi se spet s severnimi zedinile. Med republikanci so naj huji abolicionisti, ki tirjajo, da naj se suznost zamurcev odpravi, — in se v ta namen zlo krivičnih pripomočkov hočejo poslužiti. Vseled teh različnih strank v ljudstvu so se nar svetejši in tesnejši zveze raztergale: brat brata, sestra sestro sovraži. K temu se družijo še druge nadloge, ki se množijo dan za dnevom; davki so grozni, vse hujsi kot jih moji rojaki odrajujejo. Naj bi pač z veseljem nosili jarem, ki ga jim očetovska vlada naklada, ki je v resnici lahek in sladek v primeri s težo nadlog in davkov, pod katero ječi ameriškansko ljudstvo!

Tode vse te teže in homatije mene in mojih Indijanov ne dosegajo. Ko bi časniki iz spodnjih deržav ne dobivali, ne bi vedil, da je vojska v Ameriki. Tiho in prijetno je v odljudnih dobravah naših, razuu vlaških indijanskih homatij, ki so belemu ljudstvu mojega misijona veliko strahu prizadale, zlasti pred Sioux-i v naši sošeski. Tode potem ko je bila ameriškanska armada Sioux-e vzgala, (in jih polovico pokončala), in tudi, kar je bilo rogoviležev med našimi Indijani, vpokojila, je strah spet pošel in uhajavci zdaj zopet nazaj prihajajo.

Čudili se bote blez, ako Vam povém, da 24. avgusta 1861 je bil francoski princ Napoleon z 8 viksimi častniki in generali francoske armade v mojem misijonu. Čeravno se je vedno tako sovražno zoper katoliško duhovstvo obnašal, je bil vendar silo vesel, on in njegovi spremljavei, da so našli katoliškega duhovna v tem daljnem kraju. Zapisal mi je svoje ime v neke bukve, ki ga Vam tukaj pošljem.

Pošljem Vam tudi v spomin, prečastni gospod prošt, ako Vas ne bo žalilo, eno svojih poezij, akoravno v angleškem jeziku, v podobi križa, ki sim jo dal natisniti; natisnjeno je spodej tudi moje ime: John Chebul, missionary; zapopadek je: V križu je tolažba, križ je znamenje odrešenja našega. — Naj dokončam zdaj svoje pismee. Prosim, prečastitljivi gospod prošt, blagovolite mi poslati slovenski cerkveni časnik „Zgodnjo Danico“ preteklih 2 let, novi slovenski slovar, in podobe mojih bratov. — Neznano dopade Indijanom podoba Kranjskega mesta, ki mi jo je g. Bizjak znalal in obraz (portrait) mojega strica in bratrancev; gotovo jih bo veselilo, ako jim še kaj drugega pokažem. Pač želim, da bi mi te reči prej ko mogoče poslali, da jih prejmem, preden jezero zamerzne, ker po zimi razuu golih pisem, nobena druga reč ne pride v te odljudne kraje. (Nasledvajo pozdravi.)

Milostljivemu škofu poljubim roko in perstan in Jih prosim, naj mi še za 10 let podaljšajo privoljenje tukaj ostati. Pozdravim tudi svoje nekdanje gg. učnike, dobrotnike dušne in telesne, in součence. O da bi pač vsi molili za me, — zlasti zdaj, ko zlo boleham.

Ko sim bil svojo drago domovino zapustil, sim bil terduo sklenil, nikdar svojih rojakov ne nadlegovati za denarno pomoč, preveč so mi stiske in potrebe moje domo-

vine znane; tode vender, prečast. gosp. prošt, ko bi se kdo prostovoljno ponudil in želel dati kak dar za moj misijon, bi prav dobro naložil, ker želim 2 cerkvi postaviti, eno v Superioru, in drugo ob hudi reki; za moje lastne potrebe mi ni mar. Če mi bote kaj odpisali, tako le naredite napis:

Rev. John Chebul, missionary

Bayfield Wisconsin

North-America, United States.

Odpustite mi, da tako po domače pišem. saj veste, čeravno je beseda prosta in brez cvetja, Vas vendar serce visoko spoštuje in ljubi. Priporočivši se v molitev in vedni spomin, prosim nikdar ne pozabiti svojega

Vam do smerti zvestega, serčno vdanega

Janeza Čebul-a.

Nevera ne blaži.

(Iz dnevnika necega duhovna.)

(Češki spisal Vacslav Štule; poslovenil Deželanov.)

(Dalje.)

Sedem k postelji. Doktor se oddahne in jame pripovedovati tako le: Blezo 30 let bode, kar sem prišel v visoke šole. Brez skušenj in nepopačen sem bil zapustil očetov dom. Ali kmali sem bil iz raja nedolžne mladosti. Takrat sem se bil soznanih z mladenčcem, ki je bil lepši nad mnoge druge; gibčen, lepega obraza, tenke rasti, prijaznega obnašanja in jako bistroumen je bil. Vse se mu je vklanjalo v družinah. Ni je bilo veselice, da bi njega ne bilo zraven. Štel sem si v veliko čast, da se zaupljivo in prijazno obnaša tudi proti meni. Drugi so se mu vsilovali, ali on se je pečal naj raje le z menoj, to je sam djal, in obiskoval me; da ob kratkem rečem: oba sva bila eden.

Ali ta moj prvi prijatelj v visocih šolah je bil kriv moji nesreči. Zarad teh krasnih darov ga je imel rad vsakdo, vsakdo čislal ga, ali ti darovi so se bratili z nevero. Kar se tiče mene, sem izrejen kersanski. Mati so mi bili sicer zgodaj umerli, toliko bolj pa je skerbel za-me moj oča, goreč protestant, kajti hotel je, da bi bil tudi dedič njegove vere. Pa hudo se je zmotil revež. Novi prijatelj je kmali iz mojega serca izroval vse verine korenine, zasa-jene na tihem očetovem domu, kajti moj razum ni znal vstavljati se ne njegovemu bistroumju, ki ga je zajemal iz knjig današnjih posvetnih modrijanov, ne zbudljivim njegovim in zvitim besedam. Serce je bilo sicer še nekoliko časa zvésto stari veri, ali jaz sem se jel sramovati zarad svojih verskih misli, ker se jim je smejal tovarš, kajti svet ga je močno čislal in vse se je čudilo njegovi modrosti. Pa to je bila meni tudi prva stopinja iz raja. Prijatla je to veselilo, češ da se mi vendar enkrat olupji mrena z oči. V kratkem času sem se ves zapredel v njegove mreže. Kar so pričele zbudljive besede, to so izversile veselice, na ktere me je vodil in ki so me omamile s svojo sladno sapo; spreobrnul sem se na njegovo pot; kakor metulj, tako sem letal po radovankah (veselicah) in menil, da si bom srečo vjel, ali hudo sem se ogoljufal. Ni ga bilo več meni pokoja odsih-mal, kar sem bil izgubil sveti zaklad, ki vi pravite da je vera.

„Šla je vera, šla je nedolžnost, pa žnjo tudi vsa sreča. Nikjer ni bilo za-me ne miru ne postanka več. Vedel sem se sicer še smejati, ljudje so me imeli radi, kakor veselega tovarša: ali za moje serce je ni bilo več tolažbe, ne veselja. Mamilo me je poželenje, pa to ni bila radost. Ni bilo dolgo in napade me tudi bolezen, nasledek mojega samopašnega življenja. Dokler sem se v bolečinah po postelji metal, sem se sramoval samega sebe in obžaleval svoje pregrešno djanje. Za terduo sem obetal, da se vernem na pravo pot, da se poboljšam precej ko ozdravim. Telesu prirojena moč je zmagala. Izlezel sem iz nevarnosti in bil sem pripravljen spol-niti obljubo; pa tovarši mi niso dopustili. Moj prejšnji pri-

jatelj in pogubitelj moje duše se mi zopet pridruži in — osvojil si je moje serce. Razodel sem mu svoj sklep, on pa se je smejal in mi svetoval, naj v prihodnje raji nekoliko bolj varujem svojega zdravja. — Poslušal sem ga. Tudi posihmal si nisem kratil nobenega veselja, varoval sem sicer zdravja, — al za dušo mi ni bilo nič več mar. Kakor obupnež, tako sem si vedno prizadeval, da bi zaterl vse svete ostanke iz otročjih lét. Predno je minilo léto, pa sem bil, kakor se mi je zdelo, že pri konci. Svét in življenje na svetu — to mi je bilo vse; — vse drugo mi je bila le zastavica, nisem veroval v nebo, strah je bil za-me prazna reč, nisem se bal — pekla!“

„Nisem upal v nebo, nisem se bal pekla!“ je povzel čez malo časa ubogi doktor, in nadaljeval je:

„Na visocih šolah mi je minulo nekoliko lét. Oča mi je umrl. Bal sem se časi poprej njegove jeze, zato ga nisem britko pogrešal. Podedoval sem bil lepo premoženje in postal čisto prost in sam svoj. V kratkem sem bil povikšan za doktorja. — Gospodar velicim posestvom, sem se navezoval še bolj na prijatela, kakoršnega sem si ga menil in postal sem hlapec njegovim strastim. Tovarš mi je svetoval, naj se ogledam po svetu, naj obiščem velike mesta, vživam veselje, ki se na potih povsod nastavlja bogatemu človeku. Vajen v vsem ravnati se po njegovi volji, se mu precej vdám, in jela sva potovati. Ne bom vas, gospod, nadlegoval opisovaje mnogoterne vesele družbe, ki sva jih vidila po Nemškem, v Londonu, v Parizu, na Švicarskem in po Laškem. Tri leta sva bila na tujem, pa naveličal sem se potikal po svetu, in namerim jo naravnost domú.“

Vernivši se v domovino, ostanem nekoliko časa na očetovem domu. Soznanim se s hčerjo spoštovanega meščana. B—ga. To dekle, blago kakor angel, me je s svojo lepoto čisto opanalo. Do zdaj še neznani svét se mi je odperl. Serce mi je bilo vse mlačno in oterpnilo, zdaj pa mi ga je vžgala ljubezen do nje. Poprosil sem za-njo. Ni se oče branil, kajti vedel je za moje bogastvo in upal, da bode hči z menoj srečna. Nedorložno hčerkino serce pa sem si lahko tudi pridobil, in še predno so minule kvatre, bilo je nedolžno dekle moja nevesta. Toda skor bi mi bilo spodletelo: jaz protestant, — ona pa katoličanka. Zelo se je prestrašila nevesta, ko je to zvedila neke nedelje pred poroko. Vsa zamišljena je bila, in objokana mi je neki dan razodela, zakaj tako žaluje. Menil sem, da duhoven, spovednik in njen svetovavec, ji je vsadil tega červa v serce. To me je neizrečeno razkačilo, ko bi bil le mogel, maščeval bi se bil nad njegovim življenjem. Z vsim srcem sem ga odsej sovražil. Varoval sem se pa vendar le, da se nisem izdal pri svoji izvoljeni. Obljubil sem, da ne bodem ženi nikdar kalil vere, pa da naj se tudi otroci redé po kerščanski, ako nama jih Bog dá; tako sem poravnal, kar bi mi bilo vtegnilo biti na poti. Pa to je tudi pomagalo. Duhoven se je potolažil, oči so se nevesti razjasnile in veselo smo obhajali poroko.“ (Dalje nasled.)

Popotni spominki.

Romanje k sv. Kervi v zgornjem Gorotanu.

V častilni spomin štiristoletnice slavne ljubljanske škofije popisuje

Jož. Levičnik.

(Dalje.)

Veselo grem nató skozi lopo zopet gori v gostivnico, kjer sem najdel drugega popotnika, imenitnega doktorja iz zgornjega Bavarskega. V tacih krajih, kjer navadno tudi imenitni gospodje slečejo suknjico visokosti, se ptujci urno eden z drugim sprijaznijo. Tudi z Bavarcem — ki je bil prav poštena duša — postala sva koj prijatla in radostno

sem mu povedal, da vidil sem ravnokar Veliki zvonik. Naglo plane tudi on izza mize ter hiti ven pod prosto nebo občudovat orjaškega velikana. —

Gostivnica ima mnogo sob za ptujce, pa le iz ene same vidi se Veliki zvonik, — imenuje se toraj „Zvonikova soba“ (Glocknerzimmer). Rajni kardinal Salm — bivši od l. 1784 do 1822, tedaj skozi 30 let, knezoškof Kerški — ki je bil za te kraje prav posebno vnet, kupil je za to sobo velik daljnogled (tubus), in ta je v sobno okno že tako vdelan in vravnán, da ptujec kar k njemu stopi in vidi Zvoniku ravno na verhunc. Se vé, da sem v svoji radovednosti prašal zdaj tudi po ti sobi, zakaj ker mi je bila srečna prilika, čisto in natanko viditi naj večjega velikana izmed vsih gorá avstrijskih, hotel sem ga gledati popolnoma. Al na moje vprašanje po „Zvonikovi sobi“ odgovorilo se mi je, da jo ima neka gospóda od Dunaja že tri tedne v najemu in se ne more toraj va-njo. E — gospóda gor' ali dol', sem si mislil, zdaj sem tú in morebiti nikdar več ne, pa bi še tabart ne vidil vsih znamenitost. Oserčim se in kar tebi nič meni nič poterkam na duri „Zvonikove sobe.“ Vljudno se mi odgovori: „noter.“ Stopivši v taisto po ponižni prošnji, naj mi prizanesó mojo nadležnost, brez vseh ovinkov naznanim svoje želje. Prav vljudno sem bil sprejet; al namen svoj sem le na pol dosegel. Bil sem v sobi, al skozi daljnogled gledati mi ni bilo dano; kajti je stal taisti prav pohlevno v kotu pri peči. Prijazni začasni najemnik sobe pa me je tudi zagotovil, da je daljnogled nekako slab in da se skoz-nj le malo bolj ko s prostim očesom vidi. Poslovil sem se toraj zopet s priljudnim gospodom. —

Resnične so besede, ktere je govoril o tem kraju nek popotnik, rekoč: „Kdor se nahaja pri sv. Kervi, pa ne gre gori v podnožje Zvonikovo in na „pasterični ledenik“ (Pasterzen Gletscher), ta je enak človeku, ki se je nahajal v krasni palači, pa se mu ni poljubilo vrat naj lepše dvorane, pred ktero je že stal, odpreti in stopiti va-njo.“ — Tudi jaz sem bil namenjen še naprej gori do konca doline. Imel sem v ta namen že od predragega svojega Zilškega gostoljuba priporočilno pismo do takajšnjega verlega gospod očeta Venceslava Uršič-a, da bi mi preskerbeli dobrega voditelja skozi neznane in tudi dosti nevarne kraje gori do podnožja Zvonikovega. Ker pa je moj novi tovarš Bavarec že imel kažipota do tam gori in tudi za naprej čez stermin ledenik „Pfandelscharte“ na Solnograsko, kamor se je mislil drugo jutro podati, meni ni bilo treba dalje skrbeti za to. Sel sem pa vendar gospod Očetu se poklonit, ki so posebno ljubeznjiva in zastran tega tudi dalječ po svetu prijazno sloveča duša. Najdel sem jih v malem vertcu za farovžem, iz ktere se je posebno dobro vidilo na Veliki zvonik. Goričvala sva precej dolgo in marsikaj zanimivega sem zvedel od njih. Pravili so mi, da je po zimi tú skoraj mičniši bivati, kot po leti; da je takrat obnebje veliko bolj čisto in jasno; da tudi mráz ni tako hud kakor po ravninah i. t. d. Opomnili so me, da naj jutri le gotovo kaj jedi in pijače pod Veliki zvonik saboj vzamem, ker drugač bi opešal; da naj zarano odrinem, ker poznej je zavoljo vročine težavano popotovati itd. Dobrovoljno ponudili so mi tudi svoj dobri daljnogled, za kar vse sem jim bil, se vé, serčno hvaležen. Nazaj pridši v gostivnico sva s tovaršem Bavarcem večerjala, potem pa pregledovala dolgo znamenito knjigo „Zvonikove bukve“ (Glocknerbuch), na ktere prvem listu nahajajo se lastno-ročni podpisi Nju veličanstev cesarja in cesarice in sedmerih naj imenitnejših oseb iz visocega spremstva ter podpis:

„Pri sv. Kervi 7. septembra 1856.“

Tudi mnogo drugih podpisov in raznih dogodb nahaja se zaznamovanih v ti obširni in veliki knjigi; ktera je o slabem vremenu popotnikom ljubeznjiva zabava. — Pozno še le greva v pokoj.

Akoravno so zvečer vis. čast. gosp. Oče Uršič nekoliko

dvomili o lepem vremenu prihodnjega dneva, nama je z mojim tovaršem vendar jutro 18. julija obetalo kaj prijeten, za popotvanje kakor nalašni dan. Pri izhodni strani nebo ni bilo ravno jasno. — Veliki zvonik pa je bil popolnoma čist in krasno blisketala se je od jutranjega solnca obsijana bela odeja njegova. Po zajutreku naloži voditelj opravo tovarševu kakor tudi jedila zanj in zame v svoj koš, oštr podla nama vsakemu potrebno in z železom okovano dolgo planinsko romarico (Alpenstock) v roke, domačini želijo nama srečen pot, pa hajd naprej! Spremi me le, dragi bravec, tudi še zanaprej; al povem ti, da popisati čisto natanko tega, kar se na ti poti vidi, dozdej se ni bilo zmožno nobeno pero in tudi moje ni.

Bilo je okoli 6. ure, ko smo odrinili. Pot nas je peljala za vasjo doli v dno doline, kmali prestopili smo de-rečo Belo in šli precej dalje za njeno strugo gori. Posamezne hiše stojé med polji tu in tam. Verhuncer Velikega zvonka je kukal neprestano iz-zad levih gorá doline doli na nas; res, danes je bil posebno postrežljiv. Koljkor dalje pa smo prišli, toliko bolj razločno kazal se je divje-romantični konec dolinske planote. Pri neki kapelici pre-stopili smo zopet Belo in zdaj začne pot med vertmi počasi peljati navkreber prot zadni vasi Kotiču (Winkel). Velikanske nebotične pečine se dvigujejo k levi, sterne skal-nate stene vlečejo se od njih sem okoli tudi na desno stran doline ter jo zapirajo. Pa, akoravno bi se tolikih pečin terdoba vpirala leta in leta pokončevavski umnosti človeški, — viharji vodeni sili niso zamogle zoperstati. Ravno tam v koncu doline predolbla si je jezna Bela skoz skalovje ogromno strugo, kjer zopet s strašnim šumenjem v večih odskokih kakor med dvema visokima, tesno eden k druge-mu primaknjenima stolpoma doli v dolino vihrá. Ta slap, z drugim vred, ki bobni iz hribov od leve strani, vidi se poleg zadnjih hiš ob enem. Od zadnjih hiš naprej pa začne pot peljati zlo navkreber ter se vije po desni gori v dolgih rajdah semterje. Tu tedaj nastavili smo pot po eni zmed treh — bi rekel — orjaških stopnic, ktere imamo prekoračiti do mesta, kamor navadno na ti poti popotniki naj višje pridejo. Tovarš moj Bavarec je bil kaj dober pod noge; šel je navkreber ko divja koza. Pa tudi jaz nisem zastajal; sem že preveč omedel. Precej je bilo znoja na čelu in sape v pljučih, prejden smo dospeli verh sternih pečin, ktere smo pred malo časom se iz dna doline občudovati. Perva težava je bila tedaj za herbtom. Kje globoko doli kazala se nam je nazaj ozirajočim že sv. Kri! kje še ve-liko zadej pa okolica Zagoriska in njene sterne gore!

(Dalje nasled.)

Ogled po Slovenskem in dopisi.

Iz Ljubljane. Sliši se, da bodo mil. knez in škof več nedelj zaporedoma ob devetih dopoldne v tukajšnji cerkvi č. oo. frančiškanov pridigali.

Iz Ljubljane. V knežješkolijsko semenišče je to leto sprejetih 19 mladih gospodov, namreč: Fr. Dolenc iz Poljan; Ant. Fettich-Frankheim iz Ljubljane; Jan. Gerčar iz Verhovelj pri Podpeči; Jak. Grošelj iz Vižmarji; Jan. Hrovat iz Polić v beg. duh.; Mart. Končnik Spodrebra pri Kamniku; Jan. Košmelj iz Zeleznikov; Alojzij Kumar iz Kranja; Fr. Kunstelj iz Radolice; Drag. Lapajne iz Kranja; Anton Mandlec iz Kranja; Jan. Novak iz Kočevja; Matija Pašić iz Strelovic na Semiškem; Jan. Pogačnik iz Kranja, Mart. Poč iz Semiča; Fr. Škerjanec iz Ljubljane; Jan. Skofic iz Brezja; Jak. Trobec iz Polhovega gradca; Jan. Virant z Golega. Zraven teh so sprejeti v deseto šolo, ne pa še v semenišče gg.: Jož. Podkrajsek iz Ljubljane; Jan. Karet iz Ljubljane; Ign. Ključevšek iz Dola; Jan. Mazgon iz Ljubljane (za Terst).

Stanje v Alojzijevisu. Konec vlanskega šolskega leta je bilo izmed 50 Alojzijancev 25 pohvaljenih (med temi

8 obdarovanih), 23 pa jih je imelo prvi red. 2 zavolj bolezni nista prestala skušenj ob navadnem času. — Vlan-ska 2 osmošolca sta se podala v ljubljansko bogoslovnico. To leto jih je: v 8. gimnazijalnem razredu 5, v 7. 8, v 6. 12, v 5. 9, v 4. 7, v 3. 8, v 2. 8; tedaj vseh 57. Na novo so jih Njih milost letos sprejeli: 1 iz VI, 3 iz III in 8 iz II gimnazijalnega razreda. 7 na novo sprejetih pla-čuje — pa le po nekoliko, 5 jih je čisto zastoj.

Iz Ljubljane. Šolsko leto se je na različnih učili-sih že pričelo in, kakor je slišati, je povsod mladine mnogo, premnogo, tako da celo prostora primanjkuje. Na gimnazii imajo štiri vstriečne ali paralelne razrede, in napraviti mo-rajo neki še dva za III in VI šolo. Bo torej šest šol po dvoje. V prvo se jih je 142 sprejelo, in vsih skupaj je neki čez 650 in kakor se kaže, bo naprava druge gimna-zije v Ljubljani potreba. Čudno, da so hotli v Novomestu višjo gimnazijo odpraviti, pa na to niso mislili; kaj bi bilo, ko bi bili še vse novomeske učence višji gimn. v Ljubljansko prignali? — Da ima višja realka v kratkem poterjenje do-biti in 1. tečaj pričeti, je neki gotovo. Škoda, da se ni to pred dognalo, ker je vmes mnogo učencev drugam, v Gradec in na Dunaj potegnulo, ki bi bili sicer tukaj ostali.

— „Naprej“ je konec preteklega mesca kar nepre-vidoma naznanil, da neha izhajati; „važne in grenke vzroke“, pravi gosp. lastnik, „zagrebljem v svoje serce.“

— V četrtek se je pričela razstava kmetijskih reči na strelišu. — Naš poslanec v državnem zboru, dr. Toman, je bil doma v Kamnigoricu hudo bolan; zdaj se mu je ne-koliko zboljšalo. Bog mu življenje ohrani! — „Južni sokol“, ljubljanska telovajska družba, šteje že nad 100 družnikov, in se bo vdeleževala tudi pri gašenju o požarih. — V Ljubljani je vstanovljeno hitropisno ali štenografično društvo, kteremu je načelnik g. Jan. Kaprec. (Nov.)

Z Gorenskega, 1. vintok. L. Popotval sem te počit-nice nekoliko, vidil Tomin, sv. Goro, Gorico, Gradiško, Oglej, Palmanovo in Terst. Žalost obide človeka, zlasti Slovenca, pridšega v Oglej. Vse je tam zapadlo drugemu na-rodu in ne najde je človek duše, da bi muv domači besedi raz-ložila, kje in kaj je to ali ono. Pri slednjem koraku ozna-nujejo razvaline človeku, da vse mine pod solncem. Cerkev je silno velika, le škoda, da je med Furlani. Da bi stala med Slovenci, vse drugače bi jo v čisljih imeli. Zlo sem se spominjal, po cerkvi oziraje se, na Jeruzalem in ostale svete kraje na jutrovem. Neka ženska oseba izmed naše družbe je rekla; „Prej jim bi ukradla cerkev, ko bi mogla.“ —

Na Podreči v mavški fari. Fr. K. Prav pogosto se bere o lepih cerkvenih slovesnostih; tukaj stare cerkve po-dirajo in nove krasne hiše Božje stavijo, drugod jih zopet tako obnovijo in olepsajo, da se stara cerkev komaj več spozna. Tudi v naši mavški fari se je z Božjo pomočjo in marljivostjo farmanov v kratkem prav veliko prenaradilo; posebna hvala gre v tem čast. gosp. fajmostru Mart. Sustu, ki, ako ravno bolj slabega zdravja in zlo priletni, so ven-der vsi pomlajeni v svoji gorečnosti, ako velja poviksanje slave Božje ter olepsanje cerkve. Pričelo se je s tem, da so pri podružnici na Podreči staro cerkev poderli in novo prav mično postavili, ktero so leta 1854 vis. čast. gosp. Anton Kos, prošt stolne ljubljanske cerkve, takrat še dekan v Kranju, blagoslovili. Štiri leta potem so ravno pri ti cerkvi sv. Kancijana in tovaršev napravili dva novo prelita zvona; srednji pa, ki je zavoljo svojega čistega glasa po-sebno dopadel, je ostal. Prav slovesno smo pa še zopet letos, v nedeljo 27. kimoveca, obhajali blagoslovljenje novih dveh stranskih altarjev in prižnice, ktere je prav lično na-pravil g. K. Gecelj, podobar v Kranju. V altarju na desni strani stoji v tronu podoba prečiste Device v vsi svoji mi-loti z razprostertimi rokami. Krog glave ovija se ji krasni venec blisčecih zvezd, kakor venec zmage in čistosti. Na strani stojita prav primerno njena roditelja, sv. Joahim in sv. Ana, v gornjem tronu pa sv. Miklavž. Pri drugem

altarji pa stojita kakor serčna keršanska vojsaka v tronu ss. Primož in Felicijan, ob straneh ss. Matija in Rok, zgoraj pa sv. Martin. Imenovano nedeljo je privrelo mnogo ljudstva skupaj k slovesnosti, ki se je ob desetih pričela, ko so se pripeljali vis. čast. dekan kranjski, g. Janez Reš, z g. L. Klofutarjem, doktorjem sv. pisma in učiteljem v ljubljanskem semenišču. Pričela se je slovesnost z blagoslovljenjem novih altarjev in prižnice. Tudi smledniški fajmošter g. Anton Hafner, in terbojski g. Ožbalt Prosen sta bila pričujoča. Po blagoslovljenju se je pričela pridiga; zdaj se je še le prav pozornost vseh pričujočih na leco ali prižnico obrnila, ker nikjer ni bilo viditi ne stopnic ne duri, kjer bi se zamoglo nanjo priti. Kar na enkrat se odpro skrivne vrata, na katerih so stopnice nabite, in so po njih gospod dekan na leco šli. V krepkem pa ne predolgem govoru so razložili pomen današnje slovesnosti, pohvalili prednike, ki so z obilimi darovi cerkev oskerbeli, in tudi sedanje vasčane, ki si prizadevajo olepšati hišo Gospodovo, katero so si v sredi vasi postavili, kolikor mogoče; posebno zares zaslužen pohvalo pa so izrekli častitemu gospodu fajmoštru Šustu za njih trud in prizadevanje pri olepševanju cekvā po njih fari. Na to so v ginljivi besedi povedali nekatere čertice iz življenja vsakterega svetnika, katerih podobe lepšajo nove altarje. Po pridigi je bila slovesna peta maša z „asistencijo“ in po maši darovanje. Vbrano priterkavanje je spremljalo visoke goste tudi pri odhodu v Mavče k obedu, kakor jih je bilo pri dohodu sprejelo. Pa ne samo pri ti podružnici se je popravljalo, ampak tudi po družih, kakor v Prašah, kjer je zadnji del cerkve ves nov in upajo k letu še nov altar dobiti; kakor tudi na Jami. Pri farni cerkvi so napravili leta 1856 novi veliki zvon, tudi so bili v ti cerkvi vsi altarji prezlačeni. Mnogo se je že dodelalo, toda mnogo se še zdeluje, tako da je zares viditi, kakor bi bilo novo življenje vso faro prešinilo. Duša vsega tega napredovanja so pa častiti g. fajmošter, katerim gre tedaj posebna čast in hvala. Preserčno se pa imamo za zdaj posebno Podrečani zahvaliti visokim gospodom duhovskim gostom, ki so s svojo pričujočnostjo slovesnost tako povečali, da nam vsem ta dan gotovo mnogo let ostane v blagem spominu.

Iz Horjula. A. H. Okoli in okoli nas hribje obdajajo, cesta nobena posebna ne derži skozi našo tiho dolino, popisi ali dopisi tudi le redko dohajajo iz tega kraja. Blagovolji tedaj, ljuba Danica! de ti jest zapišem dve ali tri besede. Ne bom popisoval letašnje letine, ki je bila še precej dobra, ne življenja prebivavcev te doline, katero je kakor povsod tudi tukaj različno, tudi ne o narodnosti, od ktere se pri nas še ne more govoriti; omeniti hočem ob kratkem le slovesnosti, katero smo imeli preteklo nedeljo 4. t. m. v Horjulu; le žal nam je bilo zlo, de v povzdigo te slovesnosti povabljeni prečastiti g. prošt stolne cerkve zavoljo posebnih zadržkov niso mogli priti, česi tudi so bili obljubili.

Blagoslovljena sta bila dva stranska altarja, namreč sv. križa in pa Matere Božje; prevzeli so to opravilo po privoljenju mil. škofijstva sami domači g. fajmošter Aleš Jerala in so potem tudi v primerni besedi lepo razložili poslušavcem, katerih je bilo obilo, ker je k temu tudi vgodno vreme veliko pripomoglo, pomen sv. križa in vse tri dele sv. roženkranca. Imamo namreč tukaj že več let vpeljana bratovščina sv. roženkranca in pa altar Matere Božje je roženkranski Marii posvečen. De sta oba altarja izvrstno izdelana, nam pričuje že ime: Tomc iz Šentvida nad Ljubljano. Posebno tron pri altarji Matere Božje in Marijina podoba je tako vkusno narejena, de, kakor naši ljudje pravijo, človek bi jo le gledal. Izdelave, ktere so še v malo letih tukaj zgodile, pričajo, da se da vse doveršiti, kjer je dobra volja in serčnost. Več bravcem Daničinim bo znano, de naši farmani, kar je nehala vožnja po veliki cesti v Terst, so bolj ubožni, ker imajo silo majhne zemljiša, pa vendar, kar je za cerkev treba, so vselej pripravljeni dati brez vse nejevolje in godernjanja. Farna cerkev, ktera je

sv. Marjeti posvečena, je vsa predelana: bila je pred tesna in prav revna, zdaj pa ima dve novi prostorni kapeli, altarji trije so vsi novi, klopi, streha vse novo; v podružnicah altarji prenovljeni. Ali niso res to velike dela za uborni kraj? In kdo je k temu naj več pripomogel? Skerbni, marljivi, in za čast Božjo vneti gospod fajmošter; oni so res pravi dušni pastir sebi izročenih ovčic, pa tudi v telesnih potrebah pomagajo, kjer le morejo. Bog jih ohrani še mnogo let! To je želja vseh farmanov; On naj jim trud in skerb poverne.

Zidalo se je lansko leto pri nas tudi šolsko poslopje. Ni še šola popolnoma izdelana, ker nekaj manjka; vendar se je že letas učilo v nji. Tudi g. učenik ima za silo stanovanje. Kupila se je pred nekaj tedni tudi turnska ura, ktera je že postavljena in dobro gre. *)

Z Dolenskiga. 24. kim. P. Ljuba Danica! Oznani svojim ljubim bravcem tudi veselje, ki se je 21. kim. godilo v šentjanški fari. V. č. gosp. trebniški dekan Rozman so imenovani dan dve podružni cerkvi blagoslovili, prvo sv. Nikolaja v Budni vasi, drugo Marije Device 7 žalost na Leskovcu. Prav lepo zidani ste obe, in bile ste ta dan še posebno ozališani. Perva je bila na versti sv. Nikolaja. Gosp. dekan so o ti priliki v prav serčnem govoru s pohvalo omenili šentjanžev sploh, in še posebej počislali une, ki so pod zvoni sv. Nikolaja, zlasti tudi omenili lepe gorečnosti ključarja Brajda pri imenovanem delu. Ko so potem gosp. dekan odmaševali, so šli — od večduhovnov in družih spremljani — skoraj uro hodā po hribih na Leskovec in so zopet ondi cerkev blagoslovili in v veliko veselje in spodbudo poslušavcev pridigali. Lepo soglasno ptje je vse serca vnelo in budilo. Bog daj, de bi tudi drugod, kjer je potreba, hiše Božje tako ozališali, kakor so jih šentjanci.

Z Dolenskega. Nasvet v „Zg. Danici“ zastran matice, ki naj bi se tudi pri nas v podporo bolnim, bolehnim, v resnici potrebnim duhovnom ustanovila, se nam zares sedanjim potrebam primeren in koristen zdi; saj se je tudi ravnokar v nam sosednji terzaški škofiji enako društvo in bratovščina oživila in ustanovila. Zeleti je toraj zlo, da bi tudi pri nas ne ostalo samo pri nasvetu in prevdaru.

Menimo, da bi bilo naj bolj primerno in pospešno, ako bi milostljivo škofijstvo to reč v svoje roke vzeti in povabila k pristopu po dekanijah med duhovščino razposlati blagovolilo. Upati je sicer, da se bo duhovščina brez izjeme te dobrotne bratovske naprave vdeležila; vendar bi se po ti poti naj lažje kaj gotovega doseglo in tudi misli posamesnih o ti zadevi bi se tako zvediti zamogle. Ako bi se vidilo in zvedilo, da je saj obilniši večina čast. duhovšine pri volji k ti družbi pristopiti, naj bi se potem brez zamude prostovoljni darovi za vstanovitev matice po dekanijah nabirati pričeli, ki naj bi se v Zg. Danici in morbiti tudi „Kirchl. Verordnungsblatt-u“ očitno naznanaovali.

Med tem naj bi se volil odbor iz mestne in iz duhovšine na deželi, morebiti kaka dva gospoda iz vsake dekanije, ki naj bi se o svojem času v Ljubljani vsel, da bi tako odborniki, izvoljeni duhovni gospodje cele škofije, združeni se na podlagi statutov drugih enakih družb posvetovali in sklenili o pravilih domače družbe in bratovščine. Prav bi bilo, da bi pri tem odboru tudi duhovni pomočniki svoje zastopnike imeli. Ta obsirniši odbor naj bi se tudi posvetoval in sklenil, v kateri sili in potrebi, v kakošni meri in pogojih naj bi sploh matica po svoji zmožnosti pri nas pomoč in podporo delila prosivcem. Volil bi ta odbor tudi ožji odbor: predsednika, tajnika, denarničarja itd., katerim bi se gospodarstvo, poslednja obravnava in odprava izročila. Po ti poti, ker pastoralnih konferencij se nimamo, bi se, menimo, naj lažje in pa dostojno zaželeni namen dosegel, in družba in matica bi se naj hitreje ustanoviti in pomoč

*) Poslednji oddatek tega spisa smo za zdaj še izpustili; naj se ta reč nekoliko poskusi in po izvedenih popolnoma dožene, potlej se zamore čvrsto govoriti. Vr.

deliti zamogla. — Pa morebiti kdo drugi vé kaj boljšega svetovati; naj bi pač gospodje svoje misli o ti važni reči razodeli in se nikar edin na drugega ne zanašali. Z Bogom!

8. —

Iz Marburga, 1. okt. Nenavadno in prečastno svečanost smo 20. septembra v stolni cerkvi obhajali. Stolni prošt lavantinske škofije, čeravno od mladih nog vedno bolelni, vendar neutrudljivi že od l. 1817 pri škofijskem ravnateljstvu poslujejo v blagor škofije, in obhajali so ta dan v 75. letu svoje starosti svojo zlato mašo.

Tri reči so pa svečanost tega dneva še zlasti povzdignile. Ravno 18. sept., ki je bil dan njih mašnikovega posvečenja, je došel od graške namestnije berzopis (telegram), da so jih presvitli cesar ravno ta dan v priznanje njih dolgoletnih zaslug za cerkev in državo viteza reda sv. Leopolda imenovali. — Dva sosednja kneza in škofa, Kerški in Sekovski, sta prišla, zasluženega in blagoserečnega jubilarja spremit k oltarju. — Besedo pri slovesnosti so govorili knez in škof kerški.

Spremljani tedaj od treh škofov, stolnega kapitola, vsih dekanov škofije in mnogih drugih duhovnov, so stopili jubilar v pontifikalni obleki iz škofovega dvora, in se med slovesnim zvonjenjem in med trumami ljudstva blizali cerkvi, nad ktere velikimi vratami je bil lep letopis: *Salvete M. Laetas Celebrant! seCVnditas!*

Ko so na pripravljeni sedež sedli, so stopili kerški škof na leco. Predmet njih tehtnega in ganljivega govora je bil, dokazati, da vsestranska delavnost mašnikova — kakor učitelja, delivca skrivnost Božjih — in pastirja je taka, da katoliško mašništvo, sedanje dni toliko zaničevano, gotovo tega zaničevanja ne zasluži, temuč da je vsega spoštovanja vredno. Zlasti zanimiv je bil vvod, ki se je blizo takole začel: „Bil je mali ministrant, ki je mlademu duhovnu pri maši stregel, in dokaj dobrot od njega prejemal. Fantič se v šolo poda in pobožni duhovnik mu pravi: „Hodi z Bogom, bodi vselej priden in pobožen.““ Mali ministrant je ravno tisti, ki tukaj pred vami stoji in z vami govori — mladi pobožni duhovnik pa je častiti jubilar, ki tamkaj pred oltarjem stoji. In kakor ste se tudi stezi tujnega daljnega življenja raznoverstno vravnale, vedno enaka je ostala sinovska hvaležnost od ene — in očetovska ljubezen od druge strani.“

Več pesnikov si je prizadevalo, občutke splošnega spoštovanja in občne ljubezni v versticah razodeti, katerih eno „Danica“ v blagovoljno porabo tukaj pridenemo.

SonČe sreČe nal zlati VaM VeseLe blage Dal!

Veseli se rod Lavantinske škofije,
Do neba naj tvoja radost se glasi!
Glej, zvezda, ki petdeset let ti že sije,
Se danes tak lepa, ko nekdanj svitli! —
Ta zvezda ste milostni Prošt! prečastiti
Naš ljubljani Oče in mašništva cvet!
Ki zopet želite, nas razveseliti,
Čez petdeset let novo mašo zapeti!

Blagostno sprejmite, Gospod milostljivi!
V zvestobe spomin svojih sinov poklon!
Gorijo nam zdihljivi sere nevgasljivi,
Ki danes kipijo pred Večnega tron.
Ko solnce razgrinja o žarji večera
Po nebu plamečcem še žarke zlate.
Tak Vase oko se z veseljem ozéra
Na dela sloveče mladosti svojé.

Kdo šteje cvetlice, ki Vi jih sadili
Ste v serca duhovstvu, goreči vertnar!
In biserne navke, ki z njimi zlatili
Ste slavno škofijo, marljivi vsigdar?
Kdo šteje dobrote do šolskih učencev,
Kdo šteje zasluge in dela za nas?
Življenje se vtrinja nevenjenih vencov
Vam: zvezda Labudska in dika in kras!

Radujte se torej, Gospod milostivi,
Zlat-mašnik, Prošt stolni in Korar časten!
Ovijte krog glave si venci nevenljivi,
Ki z petdesetletnih cvetlic je spleten!
Se dolgo naj solnce radosti Vam sije,
In žarja veselo življenje zlati;
Naj serce hvaležnosti venec Vam vije,
Iz njega pa zvesta ljubezen gori!

Pri sv. Duhu v Ločah 17. sept. 1863.

Jožef Virk,
fajmošter.

Komaj je ta svečanost obtekla, se nam dve drugi za našo škofijo enako imenitni napovedujete.

Prečastiti opat celjski so s pomočjo svojih pobožnih faranov podružno predmestno cerkvico sv. Maksimilijana, kateri je kakor škof v tem mestu za vero Kristusovo kri preli, popolnoma predelali in prelepo obnovili. Milostljivi knez in škof Jakop Maksimilijan, ki so sami od tega mučenika svojega rojstnega mesta ime vzeli, bodo to cerkev posvetili 11. oktobra, tedaj ravno na predvečer godu tega svetnika.

V tem ko se bo jela slava tega domačega mučenika po tem načinu po škofiji širiti, je sklenil Bog tudi škofovsko stolico sv. Viktorina, škofa in mučenika Ptujškega mesta, z novo častjo obdariti. Prosili so že dolgo poštene ptujski mestnjani, da bi se njih mestna fara na čast infilirane prošnje povzdignila. S sklepom 22. sept. t. l. je rimski sedež dovolil v to prošnjo, ptujsko mestno faro v prošnjo povzdignil, in dovolil je vsakokratnemu farameštru rabo pontifikalnih častnih znamenj. 18. okt. bodo tedaj novoizvoljeni faramešter, dr. Joan kerstnik Vošnjak, do sedaj korar stolne cerkve in viši ogleda deželni sol po škofiji, od samega milostljivega kneza in škofa na Ptui faranom skazani (predstavljeni) in prošt blagoslovljeni. Pontifikalne častne znamenja so Ptujčani sami omislili in farni cerkvi za vselej darovali.

Ako se ni „Danica“ od druge strani dopisa prejela, še dostavim, da so se od 21—25. sept. duhovske vaje za mašnike na Slatini obhajale, ktere je v občno zadovoljnost in podbudo vodil č. g. Jakop Horvat, superior misijonskih duhovnov pri sv. Jožefu v Celji; preč. gosp. L. Vogrin, korar stolne cerkve, učitelj pastirne in znanprej viši ogleda ljudskih sol, so pa imeli navadne konzideracije, kakor tudi vpeljavní in skoncavni govor, katerih duhovni prehvaliti ne morejo. Kar je te duhovske vaje zlasti povzdignilo, pa je bila blaga prošnja deležnikov, naj bi se pri sklepu duhovskih vaj zadušnice po pokojnem knezu in škofu Antonu Martinu obhajale, katerih smertni dan je bil ravno 24. sept. Ravno o poli devetih na večer, — tačas so bili pokojni knez umerli — se je pri večerni molitvi za nje molilo; hotli so deležniki še žalostno pesem za njimi zapeti, ali ganitva je bila toliko, da se je mogla pesem opustiti. Po sklepu duhovnih vaj pa so vsi združeni zadušnice molili, in potem so korar Vogrin mertvaško mašo služili. Komaj so delavci in delavke zvedili, kakošna slovesnost se obhaja, so zdajci vse prostore v kapelici in okoli nje napolnili, in v solze vtopljeni so opravilo spremljali.

V prvi bogoslovski razred je sprejetih 18 novincev; z vsimi ima tedaj naše bogoslovje to leto 60 učencev, kar je za našo škofijo nenavadno veliko število.

Iz Prage. Zjutrej (18. avg.) sem bil v visokem domu sv. Vida; zvečer me žene snica v česko divadlo, kjer se je igralo „stari manželi.“ Slovenec bi se nekoliko zmanjšal ter rekel „stari možicelji.“ Tedaj sem spoznal, da česki jezik ni tako terd, kakor se kaže v pisanji. Ondi sem vidil bistrega Riegera. Drugi dan sem bral sv. mašo na grobu sv. Janeza Nepumškega, ki je iz 36 centov srebra narejen, in ima 27 srebrenih in 1 zlato svetilnico. Na obeh koncih sta altarja, na verhu in okrog podobe in slike iz življenja sv. mučenca, in njemu nasproti je kapela sv. Nepomučana. Radosti, da sem smel obhajati presveto daritev na njegovem grobu, zlasti ker sem praznoval ravno

osmi god svoje nove maše, ti popisati ne morem. — Zvečer gremo v česko besedo ali čitavnico. Tudi te ti popisoval ne bom; le to rečem: tu je življenje. Kakor v divadlu Riegra, sem vidil v besedi starega Palackita in mnogo slovitih mož, s katerimi smo se prijazno pomenkovali. Naslednji dan sem maševal v križanski cerkvi, ki je blizu Karlovega mosta. Ondi stoji prekrasno znamenje, katero je v spomin svoje 500letnice napravila „Carolo quarto auctori suo literarum universitas.“ Potem se snidemo Slovenci s svojim vodjem v stolni cerkvi, da ogledamo silo bogato zakladnico njeno. Dve reči nam pokaže kanonik sam: V velikem križu svetinjo Kristusovega križa, ki je za rimsko blezo naj večji, in v predragem kazalu ali moštranci jezik sv. Janeza Nep., ter ga nam da poljubiti; drugo nam je razkazal posebin strežaj. Raznih svetinj in draginj deželnih patronov in družih svetnikov in imenitnih mož ima veliko: sv. Vojteha ali Adalberta, sv. Ludmile, Hedvike, Ursule, sv. Venceslava, Štefana ogerskega kralja, veliko spominikov Karla IV; mašnih oblačil mnogo in mnogoterih, samih pluvialov 13, ki jih cenijo nad 38.000 gold.; 33 različnih škofovskih kap ali miter, slamat mašni plajš itd.

Iz stolne zakladnice gremo v prestaro cerkev sv. Jurja, menda že iz l. 912. Ondi se vidi grob sv. Ludmile, katero Čehi sploh svojo mater imenujejo, sv. Milade, Vratislava, Boleslava, sv. Kunigunde itd. in koj zraven je v drugi cerkvi altar sv. Prokopa, kateri je bil v 11. stoletji opat Sazavskega sobivališa, in je pred ko ne pisal vsaj nekoliko Sazavskega ali Remskega evangelija; torej sem pomolil ob njegovem altari zlasti za slovanske pisatelje, da bi jih vodil pravi dobri duh. Prijazni predstojnik njen, ki je tudi vodja katoliške rokodelske družbe, nas pelje v cesarski grad, ki ga je bil pričel že Karol VI, dodelala ga je Marija Terezija. Sicer ni bila še postavna ura, vendar nam sprosi privoljenje in stermé smo ogledali velikanske dvorane, kjer se novemu kralju poklanjajo, kjer se hranijo stari česki gerbi z mnogimi podobami in raznimi napisi. Tega nič kej radi ne pokažejo, opomni grajski sluga. Pelje nas v svetavnico v sobo, iz katere so 1618. l. 23. maja cesarska namestna glavarja Martinica in Slavata, in pisarja Fabricija pri oknu ven vergli, s tem 30letno vojsko vneli. Njihove podobe so znotraj v sobi, in hišno orodje vse tako, kakor je bilo takrat; spodej pod grajskim oknom pa stoji spominek z njihovimi imeni. Iz tega okna se lepo vidi Wallensteinova palača, kjer je mnogo ravno tako ohranjenega, kakor je bilo tedaj. Res imenitni so nekateri spominki tu in tam v Pragi, in prav je, da jih sploh ohranijo, kakoršni so bili o svojem času, tedaj še le prav poprimejo človeka. — Peljal nas je od tod v cesarsko kapelo itd., v špansko in nemško dvorano, kjer je l. 1851 gorelo 2236 sveč in se radovalo 500 oseb o začetji Elizabetine železnice.

Kakor smo se čudili starinskim znamenitostim v cesarskem gradu, tako smo se čudili koj po tem novim znamenitim napravam, zgradbam, posodam, strojem, knjigam itd. pri iskrenem g. Naprsteku, kateri nas je prav po slovansko prijazno sprejel ter nam razkazoval svoje drage in umetne reči. Bil je že krog in krog po svetu, po Kitajskem, po Amerikanskem. Hvalil je posebno amerikansko vlado gledé obertnijsstva, kako skerbi, da se nove zgradbe in naprave berž ko berž razoznanijo po spisih, knjigah, ki jih leto na leto po več tisučev med ljudstvo zastoj razdeli, da se tako napredek pospešuje in si ljudje vsako novo reč kmali djansko v prid obernejo. Spoznal sem tedaj, da tudi v obertnijskih umetnostih Slovani nismo skutniki.

Popoldne, na večer gremo na Višehrad, stari grad česke kneginje Libuše, ki je bil, nekda terdujava, v hutskejskih vojskah skoraj celo podert. Obiskali smo ondi grobiše. Kjer počiva mnogo nekdanjih rodoljubov in pisateljev. Bili smo na grobu V. Hanka, kateri je bil najdel kraljevdvorski rokopis, na svetlo dal Ostromirovo in Remsko evangelije i. t. d. Delal se mu je lep spominek, ki je pa vmes,

kakor je brati v Narodnih listih, slovesno že postavljen. Pod Višehradom teče Vltava in ob Vltavi stoji na Višehrad naslonjena nizka hišica. Gremo vanjo in bili smo pri kanoniku Stulcu. Milo in prijazno nas sprejme nekoliko bolehen, zlasti na očeh. Ni čudo, si mislim, ki si že mnogo prebral, pa tudi veliko podučnih in spodbudnih knjig spisal. Kmalu se spomni nekdanjega in sedanjega vrednika naše Danice in na moj opomin, da se je koj v začetku mnogo iz Blahovesta itd. preslovenilo za Danico, mi reče: jest sem pa iz Danice jemal! Pripovedoval nam je od svoje žalostne osode, ktera ga je bila zadela. Huda je bila, pravi, vendar povem vam, da toliko miru in toliko praznika nisem nikoli imel, kot ravno tisti čas. Nikoli nisem toliko molil, pa tudi nikoli niso ljudje za me tolikanj molili, kot ravno tiste dni. Maševal sem lahko na grobu naše matere Ljudmile, kar mi je bilo v posebno tolažbo. Pesmi sem skladal, naredil sem jih 61 večjih in manjših, in bil sem ravno 61 dni v zaprtii pri sv. Jurji. Hotli so mi nekteri korarstvo vzeti; tožili so me iz tega namena pri kardinalu. Ko bi bili to dosegli, je bila moja terdna volja, podati se na Balkan. — Veselilo ga je slišati, da smo bili na Velehradu. To slavnost sem nekoliko jaz sprožil, povzame, in res, kolika dobrota! Kedar sta ss. Ciril in Metod oznanovala pravo vero, ondod je večidel čista ostala. Tudi sedanje dni sega krivoverstvo močno krog sebe, in silno me skerbi, ker je le preveč nejevere, in premalo prave žive vere pri sedanji slovanski mladini. Iz tega ne bo dobrega sadu. Skerbeti nam je, da se vera v nas zopet poživí! — Gospodje! Avstrije nam je treba kot katoličanom in kot Slovanom. itd. — Noč je prihajala in težko smo se ločili od verlega moža. Vidil nam je to na obrazih, čutil na besedah, kar nas pokliče že pred vratmi nekaj nazaj ter nam da v spomin svoje podobe sv. Cirila in Metoda. To ti je bil lep večer ob Vltavi pod Višehradom! — Svetega Jurja in teh besedi čestitega moža pomni dobro, moj Svitoslave!

Razgled po keršanskem svetu.

Nadvojvoda Ferdinand Maksimilijan je mexikanskemu poslanstvu, ki mu je nudilo krono ondotnega cesarstva, odgovoril, da po privoljenji svojega cesarskega brata pod Božjo brambo hoče Mexikancem cesariti, ako ga ves narod izvoli in ako se tako vstanovi, da bo varnost zoper kak prekuc tudi v prihodnje zagotovljena. Vladati hoče vstavno ali po konstitucii.

V Vatikanu je bil 15. kim. pripravljavni zbor, ter so v drugo preiskovali čudeže za posvečenje častitljive sestre Marjete Marije Alakok, salezijanke iz obiskovanja Marije Device, imenitne razširjavke pobožnosti do Jezusovega presv. Serca.

General Muraviev je ukazal v nekem vilanskem dnevniku razglasiti nekaj posnetkov iz vsih evropejskih časnikov, ki so pisali zoper njega, ter je s tem pokazal svoje zaničevanje za vse to, kar Evropa misli in govori o njegovih neusmiljenih in ostudnih djanih... Armonia ga imenuje novega Nerona in pristavlja k takemu ošabnemu zaničevanju vse Evrope: „Dosihamal smo mislili, da občno mnenje je tudi veljava, na katero se morajo ozirati vladarji velikih narodov. Znati je, da smo se motili.“

Na Kitajskem, piše protestanski list „Evening Mail“ v Hong-Kong-u, se katoličanstvo zmiraj dalje razširja, in mora se spoznati, da z neko stanovitnostjo in serčnostjo, ki daje dobro upanje misijonu v Kini. Vemo, da ta dežela je zlasti prihranjena poslancem rimske cerkve. Očeti jezuiti so jo po vseh straneh prehodili, tako da noben popotnik ne pred ne potlej jih ni mogel dohajati, kaj še le prehiteti. In s pomočjo jezuitarskih naznanil je Pietro de Halde zveršil popis kitajskega cesarstva, ki služi še vselej za vodnika nam Angležem. Sedanji misijonarji niso slabeji mem Ignacija Lojolona in Franciška Ksaverja, ne v vneti gorečnosti in ne

v stanoviti vdanosti. Kapitan Blakstone je našel v okrajini Seconen - i mnogeterih teh katoliških apostelnov, ki so ondi nad dvajset let, in niso nikoli v tem času vidili kegega evropskega obraza.

Zastran Poljskega je neki Anglija svetovala, da naj se zaveže l. 1815 v nič denejo, ker Rusija je to zavezo prelomila; to pa bi se reklo Poljsko za tako spoznati, kakoršno je bilo pred l. 1773. (Arm.)

Lesniki, jabelka in lesnika.

— Kako znajo nekteri nemški listi, kar je nam nar svetejšiga, v blato podelati, kaže „Beilage zu Nr. 139 der Tagespost.“ Ondi je parodirana zgodovina stvarjenja res tako, da mora slehernemu skoz vse kosti prelétvati, kdor veruje, da je sveto pismo prava beseda sv. Duha in nar drajši zaklad slehernega vernega keršanskega serca. Tako le oponaša bogokletni spis besedo Božjo: Napis: „Schöpfungsgeschichte der kärnthnischen Journalistik.“ Moto: „Zuerst war Garnichts — dann war Nichts, und das war schon Etwas — denn aus Nichts hat Gott die Welt gemacht.“ X Zdaj se začne. „Und im Anfange schuf Gott ein Tintenfass und eine Schreibfeder. — Und das Tintenfass war wüste und leer, und es war finster auf der Tiefe Kärntens und der Geist schwebte auf dem Steinbier. — Da liess Gott Tinte in das Fass regnen, langte einen Riess Papier vom Himmelreich herunter und sprach zu dem Homo Carantanicus: „Schreibe!“ Dieser aber sprach: „Ja Herr, wenn's nur nicht so finster wäre!“ — Da rief Gott: „Es werde Licht!“ — Und es ward Licht 1770. Und Wien sah, dass das Licht gut war... Da schuf Gott einen Herausgeber und einen Redacteur, das war genug... Da ward aus Licht und Finsterniss die Klagenfurter Zeitung;“ und aus Abend und Morgen der erste Tag.“ Tako so parodirani vsi šesteri dnevi z bolj ali manj prederznimi besedami. Od četrtega dne se ni vstrašil nes pametni pisavec celo ziniti: „Da riss Gott die Geduld und er sprach: „Es werden zwei Lichter am journalistischen Himmel“ i. t. d. ... Taka le se godi! Qui potest capere, capiat. — Kteri dvoboj je bolj dolgoh, japonski ali evropski? Ako v Japanu kdo meni, da je razžaljen, si mora sam sebi trebuh prerezati; pri nas razžaljenec razžaljenemu še trebuh prerezati ali glavo prestreliti! Pri nas meni razžaljeni, če tudi samo na nar malovrednišega zanikarneža strelja, da mu je čast povernjena, samo če dobro strelja ali mahne na dvoboju; na Japonskem pa morata umreti razžaljivec in razžaljenec, še celo tisti ima prednost, kteri si sam poprej trebuh razpara. S tem se svinjski riveci na Japonskem sami sebe pokončajo in je med ljudstvom tolika pohlevnost, priljudnost in prijaznost, da se tujci ne more precuditi. — Med družimi sladkostmi, ki jih je uboga Italija z rovarstvom vred izlegla, so tudi obilni samomori, ki se slišijo iz te nesrečne dežele. Samomorci so ravno taki figovci, kakor dvobojeji; maloserčnega pritlikovca namreč kaka britkost zadene, pa nima nič moškega serca, da bi jo prenesel kakor junak, torej gre ubogi judež iskat judežve verbe ter si nakopje prekletstvo za dušo in oskrnjeno ime, dokler se kadi njegov spomin na zemlji. Skušnja priča, da samomori se množijo v tej meri, kakor vera pesa; tedaj učeniki nevere imajo na duši samomorivce. Verh tega, pravi „Armonia“ v daljšem spisu zastran te gnjusobe, je poterjeno, da samomor se v kaki deželi po ti poti pogostoma namérja, kakor katoličanstvo pojéma. Tedaj imajo preganjavci katoličanstva in pospeševavei krivoverstva samomora na svoji duši. Zdravnik Debreyne priča, da v Španiji so bili samomori neznani, dokler se je Španija katoliške vere zvesto deržala. Angleško pa je klasiška zemlja samomorov, odkar je katoličanstvo iz

nje pregnano. Schoen, protestanšk pisavec, spoznava, da samomor je bolj pogostoma med protestanti, kakor pa med katolicani. Dr. Tissot ravno to resnico poterjuje. Nar boljši pomoček zoper skušnjava samomora je spoved. Tukaj namreč se zgubljeni mir dobi, in ravno tega je treba otožni duši, da se oserči. Reklo se je kdaj: Fortia facere et pati romanum est; ali z veči pravico se mora reči: Fortia facere et pati christianum est, to se pravi: Serčno delati in serčno terpeti — to je keršansko. — Potuhnjeno angleštvo, ki je Rim pred njegovim obropom tako silno spodlezovalo, zlasti s svojimi lažmi po časnikih, je med drugim papeževi deželi tudi to očitalo, da se v stari zistem povrača, ter ima samo duhovstvo pri vladanji. Na to laž je kardinal Wiseman naznanil vradni popis od leta 1856, po katerem je bilo na Rimskem 289 vradnikov duhovskega stanú, 6.836 pa neduhovnov. Med duhovne vradnike je pa tudi štetih 179 kaplanov po ječah in družih, ki imajo zgolj duhovske opravila. K temu pravi kardinal: „Zanestljivo zamoremo reči, da v nobeni deželi cele Evrope se načelo srenjske samovlade do naj manjših občin ali duhovnij bolj doveršeno ne spoznava in v djanji ne spolnuje, kakor v rimski deržavi. Tako je bilo zmiraj, pa nikoli ne tako močno, kakor sedanjó dobo.“ — „Journal de Genève“ naznanjuje da je Macini hudo bolan, celo da je pri koncu življenja v Luganu... Bog daj duha pokore rovarskemu rovarju; za dušo je vendar le škoda, če bo pogubljena. — Renonovo neverško delo, pravijo „Bl. a. Tir.“ ni prav za prav nič družega, razun v francosko prestavljen in po francoskem olikani David Strauss. —

Duhovske spremembe.

V ljubljanski škofii. Gosp. Drag. Heidrih, stolni kaplan, je izvoljen stolni sakristan, korvikarij in stolni katehet pri stolni cerkvi v Ljubljani. Gosp. Jož. Meglič gre za duh. pom. na Polšnik; gosp. dr. Jož. Rogač iz Hin na Kerko; gosp. Jer. Zupančič, n. posv., v Hine.

V lavantinski škofii. Prečastiti g. korar Franc Zorčič so postavljeni ravnatelj lavantinskega semenisa. Č. g. Marko Vučajnik je imenovan kurat v Preborji, — č. g. Kašpar Čeneč farmešter v Šmartnu na Pohorji, — in č. g. Juri Marinka farmešter v Dobji. — Č. g. dr. Franc Žagar je postavljen za namestnega učitelja veroznanstva na mariborski nižji gimnazii; ker je dosedanji učitelj; č. g. Tom. Lampelj prestopil v družbo Jezusovo. — Prestavljena sta gg. kaplana: Fr. Petan v Šmarje, in Ferdinand Jan v Šent-Pavel pri Preboldi. — Umerl je č. g. Kajetan Švarcelj, farmešter v Šmartnu v Rožnem dolu. R. I. P.!

Dobrotni darovi.

Za afrik. misijon. Tri dekleta iz smleške fare 3 gold. 15 kr. — G. Fr. D. 2 gold. — U. Šlt. 1 gold.

Za novi zvon pri sv. Duhu. Neimenovan z Gorenškega na čast sv. Duhu in z željami, da bi drugi stokrat več dali — 3 gold.

V petek, 16. t. m., ob desetih bo po prizadevi gosp. mestnega župana v stolni cerkvi slovesno opravilo za ranjcem gosp. Metelko-tom, velikim dobronikom ljubljanskega mesta. Povabljeni so srenjski svetovavci, rokodelski mojstri itd.